LIBRIS | We know books

Mihaela Buruiană (1980, Focșani) este traducătoare și scriitoare. A tradus peste 60 de titluri din engleză și franceză (în principal, ficțiune literară, dar și cărți pentru copii și non-ficțiune). A publicat un volum de proză scurtă, *Pe cine iubești mai mult?* (n'autor/Nemira, 2023), și povestiri în reviste – *Literomania*, *Revista de povestiri*, Revista *Familia* – și în antologii: *Retroversiuni. Blocaje* (coordonată de Cristina Ispas și Victor Cobuz, Paralela 45, 2024), *Lucruri mărunte. Copilăria în comunism*, volumul II, și *Puncte de fugă* (coordonate de Florin Lăzărescu, Editura Muzeelor Literare, 2024), *Proza Box Office* (coordonată de Mircea Pricăjan, Vellant/*Familia*, 2025). *Undeva, la marginea lucrurilor* este primul ei roman.

n'autor
ficțiune

Mihaela Buruiană

Undeva, la marginea lucrurilor

n'autor

LIBRIS | We know books

1

Ieri, când a sunat telefonul și am văzut un număr necunoscut, n-am răspuns. Apartamentul de două camere în care stau cu chirie a fost invadat de țârâitul repetitiv, care, în calmul obișnuit al dimineții, a părut strident, aproape agresiv. M-am întrerupt din citit, cu mâna încordată pe mouse, și am așteptat să se oprească. Următoarele secunde mi s-au părut interminabile.

Am privit în jur la locul în care am rezistat cel mai mult în viața mea de adult: aproape doi ani. Când m-am mutat, aici erau doar un pat, un dulap, o canapea extensibilă veche și o măsuță. Și în bucătăria și baia minuscule, tot strictul necesar. N-am adăugat decât un birou și o bibliotecă. Pereții au rămas goi, ferestrele se cască și acum indecent de despuiate spre vârfurile înfoiate ale plopilor din față, iar parchetul, care ar trebui recondiționat, scârțâie sub pașii mei apăsați. Nu-i de mirare că orice sunet reverberează ca într-o sală de concerte și până și gândurile mele fac de multe ori ecou.

Când nu vreau să mi le aud, le bruiez cu muzică: rock, dacă am nevoie să mă energizez sau sunt furioasă, jazz, dacă e o zi ploioasă și mă bag sub pătură cu o carte bună, sau ceva lent și melodios, dacă am găsit un echilibru fragil și încerc să-l păstrez. Podcasturile pe teme diverse, de la psihologie la istorie și de la literatură la politică, îmi țin companie când fac treburi prin casă ori mă plimb. În timp

LIBRIS | We know books

ce lucrez, în schimb, nu-mi place să aud nici muzică, nici vreo emisiune în surdină.

Munca mea îmi cere atenție maximă: mai întâi, citesc textul integral și corectez din mers gramatica, ortografia și punctuația. Apoi o iau de la capăt și semnalez inconsecvențe, scăpări de logică, repetiții, omisiuni și las comentarii legate de structură, personaje ori stil. A treia lectură e ca să mă asigur că nu mi-a scăpat nimic înainte să-l trimit înapoi. Nu sunt cărți foarte cunoscute, editura cu care colaborez e mică și publică mai mult romane polițiste și de dragoste comerciale, dar e un job care plătește facturi. Am avut altele mai rele de atât.

— Ce vă recomandă pentru postul ăsta?

— Sunt o cititoare pasionată, am o minte analitică și ochi antrenați pentru detalii. În plus, am făcut studii filologice și am o lungă experiență cu textul scris. Nu mă deranjează deloc să muncesc de acasă, ba chiar mi s-ar potrivi perfect...

Sigur, asta e varianta cosmetizată, că doar nu degeaba îmi trimite Nona, pe lângă manuscrise de redactat, și materiale de marketing: ghiduri turistice și broșuri, pe care trebuie să le fac cât mai îmbietoare, articole de blog și descrieri de produse, dar și conținut pentru social media, ceea ce e ironic, având în vedere că eu nici măcar nu am un profil personal pe rețelele astea. Ocazional, mă roagă să-i verific câte un discurs pentru ceva festivitate, câte o scrisoare pentru editorii străini și tot felul de nimicuri de PR, altă ironie, ținând cont de competențele mele sociale.

Varianta mai realistă e că aș fi putut să mă orientez spre o carieră cu șanse de promovare și cu un salariu mult mai bun, dar, după cum mi-au spus toți șefii mei dinainte, „Ești prea încăpățânată, fată", „Nu aveți spirit de echipă, domnișoară", „Comportamentul angajatei față

de colegi și de superiorii ierarhici lasă de dorit". Bănuiesc că am ceea ce în engleză se numește *„an attitude"*. *Fuck 'em!*

Tonul enervant de apel s-a întrerupt brusc, iar liniștea de după a fost parcă și mai adâncă. M-am grăbit s-o acopăr cu țăcănitul tastelor și clicăitul mouse-ului. Sunete familiare, rutină restabilită. Greșelile uzuale, din neatenție sau neștiință: „unul dintre oamenii care m-a susținut", „nu mai mă duc", „venisei și spusesei", „vestea care mi-a dat-o", „va-ți și î-mi". La început, pufneam de nervi și, cu intransigența mea tipică, mă întrebam retoric de ce oamenii care nu știu să scrie corect insistă să facă literatură. Dar iată, forma poate fi îndreptată, conținutul poate fi făcut mai interesant și, dacă la final povestea convinge, atunci ce mai contează? Acum, am ajuns să nici nu mai ridic din sprânceană, doar corectez resemnată, înlătur balastul și adaug straturi peste straturi de carne pe scheletul fragil al poveștilor.

Mai aveam cincizeci de pagini când am auzit din nou țârâitul. Mi-am întors capul spre ecran cu iritare, dar și cu o ușoară nedumerire: același număr. Pe mine mă sună foarte puțină lume: Leo, de cele mai multe ori, ca să stabilim când și unde ne întâlnim în oraș sau ce să cumpere de la magazinul din colț când vine la mine; Roxana, cu care vorbesc rar și scurt, de când a înțeles că prefer să ne vedem la un pahar cu vin ca să-mi povestească veșnicele ei aventuri amoroase; și Nona, care ține să-mi repete și prin viu grai informațiile din e-mail. Oricine ar fi, mi-am zis, n-are decât să revină sau să renunțe. Aveam un termen de respectat și nu voiam să-mi pierd vremea cu sondaje, chestionare de satisfacție sau promoții. În plus, urăsc să vorbesc la telefon.

L-am ignorat din nou, așadar, și m-am concentrat pe roman. Autorul jongla cu mai multe fire narative, ceea ce îngreuna lectura. Unul dintre ele chiar nu era necesar, nu servea niciunui scop, era doar un pretext pentru demonstrarea erudiției. Într-un final, telefonul a amuțit. L-am pus pe vibrații și l-am dus în hol.

LIBRIS We know books

Am lucrat, cu o mică pauză de prânz – niște resturi de *Chow mein*, pe care le-am mâncat în picioare, uitându-mă pe geam – până spre sfârșitul după-amiezii. La șase, a sunat cineva la ușă. Nu m-am mișcat. Câteva bătăi scurte și sacadate, ca un cod de intrare într-un club secret, mi-au amintit că stabilisem cu Leo să vină pe la mine. M-am smuls cu greu de la birou, i-am deschis și l-am sărutat în fugă, după care i-am strigat peste umăr:

— Termin cam în jumătate de oră. Fă-te comod!

Cred că s-a deprins cu ciudățeniile mele. Cel puțin, încă nu s-a plâns. Am auzit ușa de la bucătărie și, aproape imediat, zgomot de vase. După ce, în sfârșit, i-am trimis fișierul Nonei și am închis laptopul, m-am întins și mi-am auzit oasele trosnind. Mi-am propus pentru a nu știu câta oară să mă reapuc de sport, dar, pe moment, nu-mi doream decât să pun niște blues și să-mi torn un pahar mare cu vin. Bine, n-ar fi stricat și o partidă de sex pe urmă. Se punea ca mișcare, nu? Zâmbeam vag la ideea asta, dar nici nu am apucat să deschid gura, că Leo mi-a întins mobilul:

— E cineva insistent, mi-a zis.

M-am încruntat la ecranul luminos. Era același număr de mai devreme. După o scurtă ezitare, am răspuns. În ureche mi-a răsunat o voce plăcută de femeie, ușor nerăbdătoare.

— Doamna Ana Grigore? V-am sunat toată ziua. Sunt de la Căminul pentru seniori „Sfânta Maria". E în legătură cu mama dumneavoastră...

Continuarea am auzit-o ca prin vis. Mai târziu, i-am relatat-o lui Leo, în timp ce sorbeam din paharul cu vin pe care mi-l așezase în față. Dinspre cratița de pe aragaz plutea un miros îmbietor de sos de roșii cu usturoi.

— Când pleci? a zis el.

N-am știut ce să răspund. Până s-o formuleze el așa direct, nici nu luasem cu adevărat în calcul varianta asta.

— Păi... nu plec. N-am cum. Ce cred ăștia, că pot să las totul baltă așa? Am munca... și...

Cuvintele mi-au rămas în aer. E drept că, dacă aveam laptopul cu mine, puteam lucra de oriunde. În plus, tocmai terminasem de editat un manuscris și i-aș fi putut cere Nonei o pauză de câteva zile. Am scotocit în minte după alte motive. Orice ar fi fost bun de pretext.

— Să nu-ți pară rău mai târziu...

Avertismentul din tonul lui și privirea cu subînțeles invitau la o discuție, dar n-aveam chef să dau explicații.

— N-are de ce! Am încheiat de mult povestea asta!

M-am ridicat și am așezat pe masă tacâmuri și șervețele. El a pus spaghetele în farfurii și le-a ornat cu câteva frunzulițe din busuiocul pe care-l cumpărase pe drum. Am mâncat în tăcere, sorbind din când în când din vin. Gândurile mi se roteau ca pastele în jurul furculiței, târându-mă într-o vâltoare întunecată.

Când am strâns vasele și le-am dus la chiuvetă, i-am zis:

— Mă duc mâine dimineață.

Leo n-a răspuns, dar cu coada ochiului l-am surprins dând aprobator din cap. N-am mai făcut sex după aceea. Îmi pierise cheful.

LIBRIS | We know books

2

Drumul până la Văleni durează cam o oră și jumătate, în care încerc să mă pregătesc pentru reîntâlnirea cu ea, cu locurile, cu oamenii de acolo. Nu cred că mă pot pregăti vreodată îndeajuns. Când mai trăia Doru, soțul mamei, mergeam de două ori pe an. Cu el ca tampon între mine și ea, reușeam să stăm la masă ca niște oameni normali, fără ca lucrurile nespuse sau prea spuse dintre noi să se umfle ca apele unui râu și să mănânce totul în cale.

După moartea lui, am găsit scuze: munca, viața personală, diverse situații care necesitau prezența mea. Orice, numai să nu fiu nevoită să împart cu ea spațiul ăla rămas mic și rece, în care simțeam că mă strâng pereții. În rarele vizite pe care le mai făceam, așteptam, scrâșnind din dinți, să treacă acele câteva ore și să revin la viața mea: la apartamentul aproape gol, la nopțile pierdute în baruri sau zilele în care nu ieșeam din casă nici până la Mega, la relațiile mele amoroase dezastruoase și la singurătatea atât de familiară. Îi evitam privirea, vorbeam doar dacă nu puteam să-i ignor întrebările, ocolind cu grijă zonele sensibile, până când o vorbă, un gest, o tăcere prost plasată declanșau iar mecanismul, vocile creșteau, reproșurile curgeau nestingherite, iar eu îmi juram în barbă că era ultima dată când mai călcam pe la ea.

Rămânea telefonul. Mă suna, întotdeauna în momente nepotrivite, și dădea drumul torentului. Conversațiile – sau, mai degrabă,

LIBRIS | We know books

monologurile ei – îmi făceau rău. Chiar și de la distanță, îmi era greu să fac față veșnicelor litanii: ba că de ce nu mă duc s-o văd, că nu-mi pasă de ea, că sunt rece; ba că ce am de gând să fac cu viața mea, că îmi ratez tinerețile; ba că uite la cutărica și cutărescu, eu de ce nu pot? Când, inevitabil, mă scotea din minți și răbufneam, plângea după Doru. Nu știam unde să găsesc rezerve de empatie și înțelegere pentru cineva care nu-mi arătase așa ceva niciodată. În plus, o suspectam că se folosea de el ca să mă șantajeze emoțional. În punctul ăsta ne poticneam și știam că am ajuns la final. Data următoare, o luam de la capăt.

Treptat, apelurile ei s-au rărit, iar discuțiile au devenit din ce în ce mai dezlânate și mai bizare. Era distrasă de ceva. Pomenea nume pe care nu le recunoșteam, dar nici nu mă interesau. Îmi spuneam că or fi prieteni, vecini, cunoscuți de-ai ei. Că trecerea timpului i-o fi înmuiat doliul și că poate își găsise din nou ceva care s-o țină ocupată. Ascultam cu o ureche și răspundeam monosilabic de parcă, în relația cu ea, rămăsesem blocată într-o adolescență perpetuă.

Chiar și așa, am remarcat pierderi scurte de memorie, mici rătăciri, repetări exasperante. Le-am pus pe seama vârstei, deși nici nu împlinise șaizeci de ani. Într-o zi, m-a sunat sora ei mai mică, Silvia, care locuiește tot în Văleni, la câteva străzi distanță. Mi-a povestit că, din femeia cochetă pe care o știam, nu mai rămăsese decât o umbră sedentară, care se îngrășase și se neglija, căutându-și prea des alinarea în băutură și țigări. Că în ultima vreme uita des, se zăpăcea, se punea chiar în pericol. Că își făcea griji pentru ea. I-am mulțumit că m-a anunțat și am promis că o să mă duc de îndată ce pot. Nu m-am dus. Mai exact, nu am vrut să accept semnele. Mi-am spus că, dacă le neg, e ca și cum nici n-ar exista.

Abia când mama n-a mai știut să se întoarcă acasă și, desculță și dezorientată, a bântuit pe străzi până când a găsit-o poliția, am înțeles că e grav și că o să fie pe zi ce trece mai greu. Cum Silvia nu

se putea ocupa de ea, iar eu, nici atât, am făcut aranjamentele necesare să fie îngrijită de personal specializat într-un cămin cu condiții decente. Atunci am văzut-o ultima oară. Asta a fost acum un an.

LIBRIS | We know books

3

Căminul „Sfânta Maria" e situat într-un cartier cu case de la marginea orașului. A fost o întâmplare fericită că l-am găsit așa aproape. Silvia mi-a zis de el. E cam scump, ce-i drept, dar mama avea niște economii tocmai pentru boală și bătrânețe. Se pare că a fost prevăzătoare. Poate pentru că știa că nu se poate baza pe mine. Nici eu n-o să am pe cine să mă bazez.

Mi-l aduc aminte vag de data trecută. N-am stăruit asupra detaliilor, nu voiam să mi se întipărească nici măcar accidental în minte. Îmi doream doar să termin cât mai repede, ca să pot pleca. M-am asigurat doar că nu e vreo casă a groazei, cum mai auzisem, cu bătrâni înfometați, agresați și lăsați să zacă în propria mizerie, dar apoi am fost ușurată să pasez responsabilitatea altcuiva. Era prea mult pentru mine.

Recunosc holul de la intrare, cu pereții vopsiți într-un verde închis, liniștitor, și grădina din spate, care se zărește prin ferestrele mari și luminoase. La recepție e o tânără blondă, cu gene false și unghii lungi, ascuțite. Când mă vede, lasă mobilul jos și mă întreabă cu o voce amabilă dacă mă poate ajuta. Durează câteva minute până completez niște formulare și ajung să discut cu doctorița Sava, femeia care m-a căutat ieri la telefon.

— Cazurile ca al mamei dumneavoastră sunt dificile, îmi explică ea pe un ton răbdător.

LIBRIS We know books

Arată impecabil: coafată, machiată, îmbrăcată într-un costum crem din taior și fustă, peste care poartă un halat, iar în picioare are tocuri. Eu sunt în blugi și geacă de piele, iar în rucsac am schimburi pentru două-trei zile. Ghetele mele sunt butucănoase față de pantofii ei eleganți. Când îmi dau seama că o măsor lung, îmi mut atenția în jur, la biroul amenajat simplu, cu bun gust. Pe pereți atârnă câteva diplome și autorizații, iar pe un raft sunt aliniate cărți de specialitate. Lângă computer, într-un colț, zăresc din lateral un tablou de familie, în care un cuplu și doi copii blonzi zâmbesc larg. Mă întreb dacă astfel de familii fericite chiar există sau e doar o fațadă.

— Bolnavii ajung să nu-i mai recunoască pe cei dragi. Uită și ce s-a întâmplat în urmă cu zece ani, și ce ați vorbit cu ei acum jumătate de oră. E drept că uneori mai au clipe de luciditate, de exemplu, pot să-și amintească întâmplări din copilărie sau mai recente, dar sunt rare. În plus, le cedează mai ușor și organismul.

Cu fața neclintită, ascult tot ce-mi explică, dar parcă nu e vorba despre mine sau despre cineva cunoscut. E ca atunci când mă uit la un documentar împreună cu Leo, iar vocea naratorului devine fundal pentru diverse reflecții de-ale mele. Mă trezesc că doctorița Sava mă privește lung, ca și cum ar aștepta un răspuns. Mă încrunt, îmi dreg vocea și o rog să repete.

— Spuneam că starea dumneaei s-a înrăutățit brusc. Se întâmplă. Săptămâna trecută încă putea să comunice, să ne spună ce vrea și ce nu vrea, însă zilele astea e apatică, aproape catatonică. Din experiența mea, ar fi bine să vă pregătiți. Poate să-i fiți alături câtă vreme i-a mai rămas, chiar și în condițiile acestea.

— Câtă vreme i-a mai rămas... murmur eu, fără să știu dacă doar încerc să procesez informația sau chiar vreau să aflu răspunsul.

— Nu putem spune cu exactitate. Pot fi câteva zile sau câteva săptămâni.

Cuvintele ei ajung la mine în valuri. Durează un pic până când înregistrez ce-mi spune. Mama a fost absentă perioade lungi din viața

mea, ai zice că e un fel de normalitate, dar iminența dispariției ei definitive e totuși altceva. Sau simt că așa ar trebui să fie. Încă învârt toate informațiile noi în minte, când ușa cabinetului se deschide, iar doctorița Sava se ridică în picioare, spunând:

— Diana e infirmiera care se ocupă de mama dumneavoastră. Dacă mai aveți orice nelămuriri, vă stau la dispoziție.

Apoi, întorcându-se spre femeia nou intrată:

— Te rog s-o conduci tu în salon pe fiica doamnei Ionescu.

Tresar când aud numele. Am uitat că pe mine și pe mama nu ne mai leagă nici măcar asta. Mă scol ca-n transă și urmez silueta îmbrăcată în albastru pe coridoarele înguste și curate ale clădirii. Cu cât ne îndepărtăm mai mult de holul de intrare și de cabinetul doctoriței, cu atât mirosul se schimbă. Devine mai greu, mai înțepător, iar amestecul de aer stătut și de urină și fecale mă face să mă gândesc iar la reportajele despre căminele groazei. Mă aștept să văd bătrâni schilodiți legați cu lanțuri de paturi din fier, abandonați să putrezească în propria murdărie, dar nimic din filmul ăsta nu se potrivește cu podelele care sclipesc de curățenie și cu personalul amabil. Încerc să mă conving singură că totul e în regulă, că sunt stăpână pe situație. Nu prea-mi iese. Infirmiera se oprește brusc în fața unei camere. Nici nu știu cum am ajuns aici, dar nu vreau să intru. Mi-e frică de ce aș putea găsi înăuntru.

— Haideți! mă îndeamnă ea când vede că mă codesc în prag.

Prin ușa întredeschisă, zăresc un pat în care stă întinsă o formă nedefinită. Doar capul i se ițește de deasupra păturii: părul ei lung, roșcat, pe care l-am moștenit și eu și pe care, după ce a încărunțit, și-l vopsea și coafa mereu, e alb și tuns scurt; fața cu gene lungi și buze pline de altădată e trasă și ridată. Lângă pat se află un scaun și femeia îmi face semn spre el.

— Mai bine să n-o deranjez, bâigui eu.

— Oh, în starea asta, cel mai probabil nu ne aude.